

YOIN kennisdossier
Gedragcode Geneesmiddelenreclame (CGR)

Als organisator van medische congressen krijg je te maken met de Gedragscode Geneesmiddelenreclame (CGR). In dit kennisdossier behandelen we de belangrijkste punten uit deze gedragscode waar jij als organisator rekening mee moet houden.

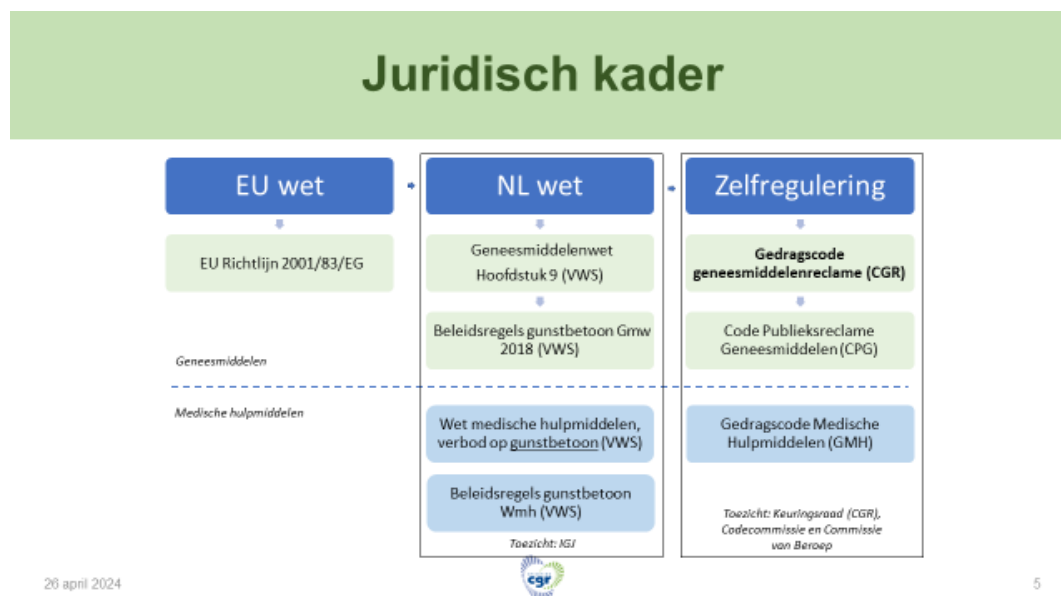
Gedragscode Geneesmiddelenreclame

Wat is de CGR?

De Stichting Code Geneesmiddelenreclame is verantwoordelijk voor zelfregulering van de sector om zich te houden aan de wetten rondom reclame voor (recept)geneesmiddelen. Zowel zorgprofessionals (door middel van koepels als KNMP, KNMG, NAPA, CBD) als farmaceuten zijn vertegenwoordigd in de stichting. Alle betrokken leden zijn gebonden aan naleving van de CGR. De stichting houdt zich bezig met het opstellen en bijhouden van de code, advies over en naleving van de code en educatie over het onderwerp.

Welk doel heeft de CGR?

Het doel van de gedragscode is om oneigenlijke beïnvloeding van zorgprofessionals over geneesmiddelen te voorkomen, met als achterliggende gedachte dat de patiënt altijd centraal moet staan. Interacties tussen farmaceutische bedrijven en zorgprofessionals moeten aan de kwaliteit van de zorg voor de patiënt bijdragen. Reclame voor geneesmiddelen mag dus alleen richting de juiste groep zorgprofessionals, niet naar het algemene publiek.

Er ligt officiële wetgeving ten grondslag aan de CGR, zie bovenstaand. Gelukkig hoeft je die wetgeving niet uit te pluizen, want als je aan de CGR voldoet, wordt verondersteld (door de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) dat je aan de wetgeving voldoet.

Let op: officiële inspecties worden door de IGJ uitgevoerd. Diverse leden hebben hier al ervaring mee. De controles kunnen behoorlijk stevig aanvoelen, maar essentie is dat je kunt aantonen dat je alle maatregelen hebt getroffen die jij als congresorganisator (vaak 'mediator') kunt nemen.

Nuttige definities uit de CGR

Beroepsbeoefenaar = zorgprofessional die volgens de definities van de CGR onder voorwaarden geneesmiddelenreclame mag zien/horen. Hier wordt ook wel de afkorting HCP voor gebruikt, health care professional.

Vergunninghouder = farmaceutisch bedrijf.

Algemeen publiek = iedereen die niet tot de groep beroepsbeoefenaars behoort.

Initiator = bedrijf dat het congres initieert, bijvoorbeeld een organisatie als KNMP.

Organisator = bedrijf dat het congres organiseert, dat kan de initiator zijn of jij als congresorganisator.

Let op: met name bij de verantwoordelijkheden over het volgen van de CGR is het onderscheid tussen initiator en organisator belangrijk.

De CGR & medische congressen – begrippen

In de CGR staan twee begrippen centraal: beroepsbeoefenaar en reclame. Het gaat immers om het voorkomen van oneigenlijke beïnvloeding van zorgprofessionals over geneesmiddelen. Dus welke zorgprofessional mag wat ontvangen? Hiervoor hanteert de CGR het begrip 'beroepsbeoefenaar' en het verschil tussen informatie en reclame.

Beroepsbeoefenaar

Wel of geen beroepsbeoefenaar, dat is het allerbelangrijkste onderscheid, want de eerstgenoemde groep mag wél geneesmiddelenreclame zien, de tweede niet.

Een beroepsbeoefenaar is een medisch professional met een BIG-registratie én hij of zij mag medicijnen voorschrijven.

Wie is beroepsbeoefenaar?

- Arts
- Apotheker
- Apothekersassistent
- Drogist
- Tandarts
- Verloskundige
- Physician Assistant
- Verpleegkundig specialist
- Gespecialiseerd verpleegkundige
- Verpleegkundig specialist ('nurse practitioner')
  - Preventieve Zorg bij Somatische Aandoeningen
  - Acute Zorg bij Somatische Aandoeningen
  - Intensieve Zorg bij Somatische Aandoeningen
  - Chronische Zorg bij Somatische Aandoeningen
  - Geestelijke Gezondheidszorg
- Gespecialiseerd verpleegkundige
  - Gespecialiseerd op het gebied van long, diabetes en oncologie
  - Aantekening in BIG-register van voorschrijfbevoegdheid o.b.v. opleidingsmodule farmacotherapie

Psychiaters zijn dus wel beroepsbeoefenaars, psychologen (wel BIG-geregistreerd, maar mogen geen medicijnen voorschrijven) dus niet. Bij gespecialiseerd verpleegkundigen (die niet standaard medicijnen mogen voorschrijven) kan je in het BIG-register opzoeken of zij die aantekening hebben. Bij alle andere voorbeelden van beroepen staat deze aantekening niet in het BIG-register omdat het standaard onderdeel is van hun bevoegdheid.

Vanuit hier heb je twee mogelijkheden: je organiseert een congres voor louter beroepsbeoefenaars of je hebt te maken met een gemixte doelgroep. Het onderscheid tussen deze twee vormen zullen we hierna verder toelichten.

Reclame of informatie

Een tweede belangrijk onderscheid is de informatie die beide groepen mogen zien. Iedereen mag informatie krijgen, reclame is alleen bedoeld voor beroepsbeoefenaars. Wat is dan het onderscheid tussen informatie en reclame?

Onderscheid reclame of informatie

Bepaal van geval tot geval of sprake is van reclame / informatie

- Factoren: geadresseerde, inhoud, presentatie, opmaak, context van de uiting
- Kenmerken reclame: aanprijzend, sturend (wordt snel aangenomen)
- Kenmerken informatie: feitelijk, neutraal, compleet, genuanceerd, evenwichtig

Om de oneigenlijke beïnvloeding waar we het eerder over hadden te voorkomen, gaat de CGR uit van een verbod op publieksreclame voor receptgeneesmiddelen. Iedereen die niet tot de (juiste) groep beroepsbeoefenaars behoort, wordt als algemeen publiek gezien.

Let op: communicatie vanuit farmaceuten wordt al heel snel als reclame aangemerkt! Je kan hierin beter meer voorzorgsmaatregelen treffen dan minder. Overal waar de naam van een product op staat wordt als reclame gezien. Enkel een algemene uiting met de naam van het bedrijf en "Wij willen de wereld helpen gezonder te worden" wordt over het algemeen als informatie gezien. Maar zodra je twijfelt over een uiting op jouw congres, kan je er beter vanuit gaan dat het reclame is.

Opzet evenement

Nu kun jij voor jouw congres de doelgroep definiëren – alleen beroepsbeoefenaars of gemixt. Dat onderscheid heeft een aantal gevolgen voor de opzet van het evenement.

Gemixte doelgroep of niet?

Organiseer je een congres voor enkel beroepsbeoefenaars, dan is de opzet relatief simpel. Je hoeft namelijk geen rekening te houden met bezoekers voor wie bepaalde gedeeltes afgeschermd moeten worden. Waar je wel rekening mee moet houden, is screening aan de voorzijde qua bezoekers. Want er mogen dan ook enkel bezoekers komen die tot de gedefinieerde groep beroepsbeoefenaars behoren.

Heb je te maken met een gemixte doelgroep, dan dien je wel voorzorgsmaatregelen te nemen. De niet-beroepsbeoefenaars mogen geen reclame zien, dus alle zichtbare uitingen op bijvoorbeeld de beursvloer, bij de cateringarea, rondom de registratie mogen enkel informatie bevatten. Een sponsorlogo is dus wel toegestaan, zolang er geen merk- of productnaam aangekoppeld is.

Op de beursvloer mag productreclame alleen:

- Als de standhouder een gedeelte van zijn stand afschermt voor het algemene publiek en het afgesloten gedeelte enkel voor beroepsbeoefenaars toegankelijk is.
- Als er een gedeelte van de beursvloer zelf is afgeschermd voor het algemene publiek.

Badges

Als je een gemixt congres organiseert is het ook heel belangrijk – en er is bewezen dat hier bij inspecties erg op gelet wordt – dat je verschillende badges voor verschillende doelgroepen maakt. De standhouder moet echt in één oogopslag kunnen zien of hij met een beroepsbeoefenaar te maken heeft of niet. Dus een subtiel onderscheid door middel van een toegevoegd symbooltje o.i.d. wordt niet als afdoende gezien! Het liefst zien ze twee totaal tegengestelde kleuren die van verre zichtbaar zijn om het onderscheid te maken. Ook de standhouder – een vertegenwoordiger van een farmaceutisch bedrijf – moet in alle gevallen als zodanig herkenbaar zijn, want de bezoeker moet ook meteen kunnen zien met wie hij van doen heeft.

Uitzondering: grote internationale congressen

Uitzondering op de regel over gemixte congressen zijn grootschalige internationale congressen, zie onderstaand. Hierbij geldt nog steeds wel dat het door middel van de badge duidelijk moet zijn of iemand beroepsbeoefenaar is of niet.

Grootschalige internationale congressen

- Uitzondering om aanvullende voorzieningen rond publieksreclame te treffen als:
  - Congres primair is gericht op HCP's
  - Grote groepen sprekers en deelnemers uit andere landen dan NL (internationaal karakter)
  - Deelname is alleen voor HCP's en andere zorgaanbieders (incl. professionele patiëntenvertegenwoordigers)
  - Grootste deel van de deelnemers is HCP's
- Bij twijfel rond grote internationale congressen: vraag een CGR verklaring aan via cgr@cgr.nl
- Voor andere congressen: gewone adviesprocedure
- Verbod op publieksreclame niet van toepassing op medewerkers van farmaceutische bedrijven, congresorganisator, congreslocatie en de catering

2 mei 2024

17

*HCP = beroepsbeoefenaar

Let op: vindt jouw congres plaats in het buitenland, maar is het wel gericht op Nederlandse zorgprofessionals en wordt het mede gefinancierd door sponsoring van farmaceuten? Dan dien je een verplichte adviesaanvraag in te dienen bij de CGR. Meer informatie hierover vind je [hier](#).

Gastenlijst / uitzonderingen

Zoals op bovenstaand plaatje al aangegeven, zijn cateringpersoneel, congresorganisatie en – locatie en de standhouders uitgesloten van het verbod op publieksreclame. Gezien hun rol kan niet gevraagd worden of zij wegblijven van een gedeelte van of het hele congres.

Maar wat als je een genodigden lijst hebt met bijvoorbeeld de inspectie, oud-hoogleraren e.d. voor een congres specifiek voor beroepsbeoefenaars? Hoe groot mag zo'n gastenlijst zijn? Zijn daar richtlijnen voor? Die vraag legden we voor het aan het CGR.

Hun antwoord: "In [adviesoordeel A15.082](#) heeft de CGR geoordeeld dat de groep niet-beroepsbeoefenaren (minder dan 1/3) beperkt was in verhouding tot het aandeel beroepsbeoefenaren. Dit in combinatie met het feit dat de niet-beroepsbeoefenaren in kwestie door hun achtergrond ook gelinkt waren aan de bedoelde groep beroepsbeoefenaren, maakte dat bij dit congres onder de deelnemers geen sprake was van 'het brede publiek' en dat kon worden aangenomen dat de reclame niet gericht was op anderen dan beroepsbeoefenaren. Daarmee was er geen gevaar op verboden publieksreclame. Het gaat hier dus wel om een combinatie van factoren."

Financiële relaties & transparantie

Twee andere belangrijke onderdelen van de CGR zijn financiële relaties en transparantie. Inzicht in financiële relaties is essentieel om oneigenlijke beïnvloeding te voorkomen. Bij congressen zijn er twee financiële stromen die van belang zijn voor de CGR: sponsoring en het inhuren van medici om lezingen te geven.

Sponsoring

Als een congres ondersteund wordt door één sponsor is de financiële lijn tussen de bezoeker(s) en die sponsor duidelijk te maken en dient deze gemeld te worden bij het [Transparantieregister Zorg](#), zie [paragraaf 7.2.1](#), lid c van de CGR.

Bij veel medische congressen is er sprake van multi-sponsoring, meerdere farmaceutische bedrijven die het congres ondersteunen. Hierbij is het van belang om op te merken dat er dus geen directe relatie te leggen is tussen één farmaceut en één beroepsbeoefenaar en dus geen directe financiële relatie is. Dit betekent dat er vanuit de congresorganisator geen verplichting is om een melding te doen bij het [Transparantieregister Zorg](#). Het letterlijke antwoord dat wij van de CGR ontvingen is:

"Multisponsoring waarbij meerdere farmaceuten sponsoring verstrekken via een congresorganisatie, waarmee gastvrijheid of een spreker (dienstverlening) wordt betaald, is niet meld plichtig als de geldstromen niet aanwijsbaar zijn te alloceren tussen een farmaceut enerzijds en een zorgprofessional anderzijds. Dat betekent dat ook niet gemeld hoeft te worden op naam van de congresorganisatie. Transparantie moet in dergelijke gevallen worden geborgd door de zorgprofessional zelf. Bijvoorbeeld door te melden aan de RvB van het ziekenhuis waar hij/zij mogelijk werkzaam is, en door de relaties openbaar te maken in een disclosure slide."

Wat moet je als congresorganisator dan wel doen? Duidelijk en helder communiceren, zowel vooraf als tijdens het evenement, wie de sponsors zijn. Als een sponsor een eigen onderdeel van het programma (hetzij in het hoofdprogramma, hetzij parallel) verzorgt, dient dit in alle communicatie ook duidelijk aangegeven te worden. Daarnaast moet dit ook duidelijk in het contract met de sponsor vastgelegd worden.

Gastvrijheid

Daarnaast stelt de CGR ook eisen aan wat je aanbiedt aan de beroepsbeoefenaar. Dit kan dus invloed hebben op waar en hoe je het congres vormgeeft. Congresdeelname valt onder het kopje 'gastvrijheid' in de code en kent de volgende regels:

Gastvrijheid

Programma:

- Gastvrijheid moet ondergeschikt zijn aan het hoofddoel van de bijeenkomst
- Inhoud centraal? Redelijke tijdsindeling?

Locatie:

- Passend qua aanwezige faciliteiten? Zakelijke uitstraling?
- Passend qua geografische bestemming? Centraal gelegen of andere legitieme reden?
- CGR toetsing noodzakelijk? Verplichte preventieve toets voor NL evenementen in het buitenland

Kosten:

- Strikt noodzakelijk voor deelname? Zie volgende slide
- Recreatieve/sociale kosten voor eigen rekening deelnemers, mits (zeer) ondergeschikt in programma

6 mei 2024

25

Kortom: het congres moet qua opzet, locatie en kosten doelmatig zijn waarbij de inhoud centraal staat en niet het vertier.

In [dit artikel](#) van de CGR staat redelijk helder omschreven wat gastvrijheid mag inhouden. Hier staan maxima in omschreven die per beroepsbeoefenaar toegerekend mogen/moeten worden aan een sponsor (zie artikel 6.4.6):

- € 500,- per keer of € 1.500,- per jaar;
- Of de beroepsbeoefenaar draagt 50% van de kosten zelf.

Daarnaast hanteert de CGR ook een belangrijk maximum voor de cateringkosten, namelijk € 75,- per maaltijd – zie hiervoor paragraaf 3.c.ii op de [overzichtspagina](#).

Daarnaast zijn sociale/recreatieve kosten niet toelaatbaar als sponsoring en is een positief resultaat/batig saldo zonder bestemming in principe niet toelaatbaar als dit wordt gevormd door sponsoring van farmaceutische bedrijven. Het positief resultaat/batig saldo mag in ieder geval niet worden aangewend voor sociale/recreatieve activiteiten. Binnen deze kaders is sponsoring door farmaceuten toegestaan.

Inhuren sprekers (dienstverlening)

Vaak worden er bij congressen ook beroepsbeoefenaars uitgenodigd om te spreken. Hierbij zijn drie dingen van belang:

- Wat vraag je van de zorgprofessional? Is het passend bij zijn of haar beroep?
- Is de betaling conform normaal honorarium? Hiervoor heeft de CGR maximumtarieven vastgelegd, zie onder voor de tarieven 2024 of via [deze link](#). De tarieven worden ieder jaar geïndexeerd.
- Is alles vastgelegd in een ondertekende overeenkomst?

Maximum uurtarieven beroepsbeoefenaren

Categorie	Maximale uurtarief
Hoogleraar	€ 284
Medisch specialist / ziekenhuisapotheker	€ 199
Huisarts / ziekenhuisarts / openbare apotheker	€ 142
Basisarts (ANIOS, AIOS) / Tandarts / apotheker (zonder specialisatie) / verpleegkundig specialist / physician assistant	€ 121
Verpleegkundige / verloskundige	€ 107
Apothekersassistent / drogist / verpleegkundige met MBO of in service opleiding	€ 92

6 mei 2024

24

Wat betreft de ondertekende overeenkomst is de CGR aangepast per 1-1-2024. De Raad van Bestuur van de zorgprofessional moet ook tekenen voor akkoord. Het verkrijgen van de handtekening is niet de verantwoordelijkheid van de congresorganisator, de check of deze binnen is moet je wel doen. Deze relaties – inhuur van sprekers – zijn wel meld plichtig bij het [Transparantieregister Zorg](#). Relaties die schriftelijk zijn vastgelegd en/of die meer dan € 500,- per jaar betreffen moet namelijk gemeld worden.

Let op: als jij als congresorganisator de overeenkomst met de spreker tekent, dien jij deze te melden.

Toetsing sponsoring

De CGR wil de toelaatbaarheid van de sponsoring vooraf en achteraf graag kunnen toetsen. Voor deze toetsing ziet het CGR graag de inkomsten en kosten conform onderstaand format ingedeeld:

Inkomsten	Kosten
Eigen bijdrage organisatie Sponsoring bedrijfsleven Eigen bijdragen deelnemers: • Eigen bijdragen beroepsbeoefenaren • Eigen bijdragen verpleegkundigen zonder voorschrijfbevoegdheid • Eigen bijdragen overige deelnemers Overige inkomsten	
	Algemene organisatiekosten, waaronder: • Honorarium sprekers • Onkosten sprekers Gastvrijheidskosten Recreatieve / sociale kosten Onvoorziene kosten
Saldo	Saldo

Transparantie

Deze paragraaf is per 1 januari 2024 aangepast. Beroepsbeoefenaars dienen financiële relaties, zoals het spreken op een congres, te melden bij de Raad van Bestuur van de medische instelling waar zij de meeste tijd werkzaam zijn. Hierover is soms nog wat onduidelijkheid, maar het is dus niet de verantwoordelijkheid van de organisator om deze handtekening op te halen. Tenslotte nog twee bepalingen uit de CGR over transparantie die belangrijk zijn bij het organiseren van congressen:

- Vertegenwoordigers van bedrijven moeten als zodanig herkenbaar zijn – dit is in lijn met de verschillende badges voor verschillende doelgroepen.
- Sprekers moeten hun banden met bedrijven kenbaar maken (disclosure slide, zie [hier](#) een standaard format)

Tenslotte

Op de website van het CGR vind je ook [een aparte pagina](#) met een overzicht van de richtlijnen uit de CGR die voor medische congressen van toepassing zijn, mocht je na het lezen van dit kennisdossier nog vragen hebben.

Mei 2024

Gebruikte bronnen:

www.cgr.nl

Presentatie Dionne Annink, namens CGR d.d. 8 april 2024

De informatie in dit document is met de grootste zorgvuldigheid samengesteld aan de hand van de ten tijde van schrijven beschikbare informatie. YOIN kan niet verantwoordelijk gesteld worden voor beschadigende consequenties en ziet derhalve af van welke aansprakelijkheid dan ook.